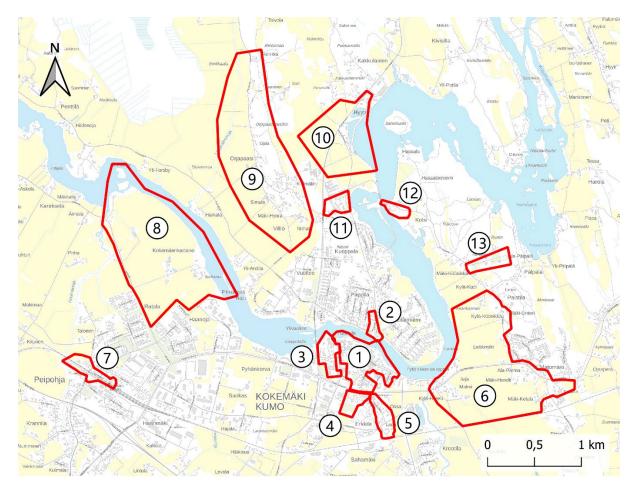
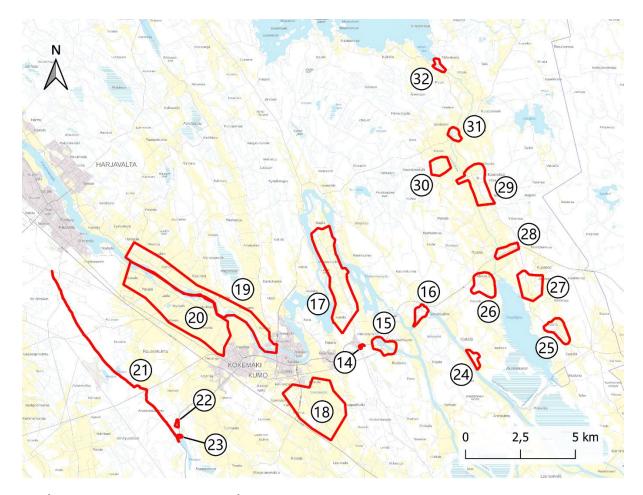
Satakunnan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023

KOKEMÄKI

Kokemäen keskustan arvoalueet

Kokemäen muut arvoalueet

- 1. Kokemäen kirkon seutu
- 2. Pappila ja vanha hautausmaa
- 3. Kokemäen hallinnollinen keskus
- 4. Seuratalonrinne
- 5. Krootilan kylä
- 6. Ylistaron kulttuurimaisema
- 7. Peipohjan asemakylä
- 8. Kokemäenkartano
- 9. Villiön-Orjapaaden kulttuurimaisema
- 10.Kakkulaisten kylä
- 11. Maatalous oppilaitos
- 12.Kolsin voimalaitos
- 13.Karimaan puutarha
- 14. Risten viljavarasto
- 15. Risten-Vitikkalan kulttuurimaisema
- 16. Vihatussaaren kulttuurimaisema
- 17. Säpilän-Raition kulttuurimaisema
- 18. Sonnilanjoen kulttuurimaisema
- 19.Kokemäenjoen pohjoisrannan kulttuurimaisema
- 20. Järilän kulttuurimaisema
- 21.Huovintie
- 22.Kooman hautausmaa
- 23. Pitkäjärven maja ja tanssilava
- 24.Heikkilän ja Mattilan tilat
- 25. Työtilän kylä
- 26.Ahvenuksen kylä
- 27. Jalonojan kylä
- 28. Kauvatsan asemakylä
- 29.Kauvatsan kirkon seutu
- 30.Kauvatsankylä
- 31.Lievikosken kylä
- 32.Sääkskoski

MUUTOKSET

ALUEET	POISTETTU,	SISÄLTYY	UUSI NIMI
ALULLI	SYY	ALUEESEEN	OGGITTIIVII
Vanha Tulkkila			Kokemäen kirkon
			seutu
Tulkkilan vanha silta	sisältyy >	Kokemäen kirkon seutu	
Vanha kivisakasti ja			Pappila ja vanha
hautausmaa, Tulkkila			hautausmaa
Teljän kauppapaikka sekä		Ylistaron	
Pyhän Henrikin saarnahuone		kulttuurimaisema	
ja muistokappeli, Ylistaro			
Ylistaro-Sonnila,	jaettu Ylistaron		Sonnilanjoen
kulttuurimaisema	ja Sonnilanjoen		kulttuurimaisema
	kulttuurimaise-		
	miin		
Ylistaron Matomäki ja Paistilan	sisältyy osittain		Ylistaron
kylä	>		kulttuurimaisema
Kolsin voimalaitos			
Hyyti, Kakkulainen	sisältyy >		Kakkulaisten kylä
Krootilan kylä			·
Pyhänkorvan kartano	paikallisesti		
•	merkittävä		
Kokemäenkartanon			Kokemäenkartano
kulttuurimaisema			
Villiö-Orjapaasi			Villiön-Orjapaaden
kulttuurimaisema			kulttuurimaisema
Vuolteen kartano	sisältyy >		Kokemäenjoen
	,,		pohjoisrannan
			kultuurimaisema
Kokemäen ulkomuseo	paikallisesti		
	merkittävä		
Kokemäenjoen	jaettu eri		
kulttuurimaisema	alueisiin		
Peipohjan kulttuurimaisema	maisema-alue		
Peipohjan rautatieaseman			Peipohjan
alue			asemakylä
Pispa, Vallila	sisältyy >	Säpilän-Raition	
		kulttuurimaisema	
Raitio-Säpilä kulttuurimaisema			Säpilän-Raition
			kulttuurimaisema
Kynsikankaan	maisema-alue		
kulttuurimaisema			
Vitikkalan kulttuurimaisema			Risten-Vitikkalan
			kulttuurimaisema
Vihatussaaren			Vihatussaaren
kulttuurimaisema, Kyttälä			kulttuurimaisema
Heikkilä, Kyttälä			Heikkilän ja
			Mattilan tilat
Yttilän kylä, Kauvatsa			Kauvatsan kirkon
			seutu

Kauvatsanjoen	maisema-alue		
kulttuurimaisema välillä			
Rutuna-Lievikoski			
Ahvenuksen kylä			
Lievikosken kylä, Kauvatsa			Lievikosken kylä
Sääkskoski, Kauvatsa			Sääkskoski
Kulkkilan kulttuurimaisema	paikallisesti		
	merkittävä		
Kauvatsan asemanseutu			Kauvatsan
			asemakylä
Jalonojan kylä ja			Jalonojan kylä
kulttuurimaisema			
Työtilän kylä ja			Työtilän kylä
kulttuurimaisema			
Huovintie			
Karimaan puutarha			UUSI ALUE
Kauvatsankylä			UUSI ALUE
Kokemäen hallinnollinen			UUSI ALUE
keskus			
Kooman hautausmaa			UUSI ALUE
Maatalousoppilaitos			UUSI ALUE
Pitkäjärven maja ja tanssilava			UUSI ALUE
Risten viljavarasto			UUSI ALUE
Seuratalonrinne			UUSI ALUE
Satakunnan rakennusperintö	POISTETTU,	SISÄLTYY	UUSI NIMI
2005 kohteet	SYY	ALUEESEEN	
Kokemäen kirkko, Tulkkila		Kokemäen kirkon seutu	
Tulkkilan koulut		Kokemäen kirkon seutu	
Entinen Yhteiskoulu		Kokemäen kirkon seutu	
Eelersin talo, Tulkkila	paikallinen	Kokemäen	
		hallinnollinen keskus	
Kokemäen seurantalo ja		Seuratalonrinne	
muuntamo			
Sonnilanjoen silta, Ylistaro		Ylistaron	
		kulttuurimaisema	
Malmi, Ylistaro		Ylistaron	
		kulttuurimaisema	
Nappari, Ylistaro		Ylistaron	
		kulttuurimaisema	
Ikala, Ylistaro		Ylistaron	
		kulttuurimaisema	
Kaisala, Ylistaro		Ylistaron	
		kulttuurimaisema	
Hassalan aitta	paikallinen		
Forsbyn Linnaluoto	muinaisjäännös	Kokemäenkartano	
Kyläkoski, Forsby		Kokemäenjoen	
		pohjoisrannan	
	1	kulttuurimaisema	

Käyrä, Laikko		Kokemäenjoen	
		pohjoisrannan	
		kulttuurimaisema	
Simula, Villiö		Villiön-Orjapaaden	
		kulttuurimaisema	
Huittisten ammatti- ja		Maatalousoppilaitos	
yrittäjäopisto, Kakkulainen			
Äimälä		Järilän	
		kulttuurimaisema	
Syyrinki, Äimälä		Järilän	
		kulttuurimaisema	
Ala- ja Yli-Talonen		Järilän	
		kulttuurimaisema	
Pitkäjärven huvila		Pitkäjärven maja ja	
		tanssilava	
Kooman siunauskappeli,		Kooman hautausmaa	
Pitkäjärvi			
Saukonkosken vesimylly	purettu		
Kiettareen riippusilta	paikallisesti		
	merkittävä		
Poti, Hindikkala		Säpilän-Raition	
		kulttuurimaisema	
Harolan linnaluoto ja Pajasaari	muinaisjäännös		
Risteen viljavarasto		Risten viljavarasto	
Kauvatsan kirkko, Kauvatsa		Kauvatsan kirkon seutu	
Kauvatsan pappila, Kauvatsa		Kauvatsan kirkon seutu	
Piilijoen silta	paikallisesti		
	merkittävä		

Kokemäen kirkon seutu

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä Kuvausaika: 2010

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2010

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2010

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

2010

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2010

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

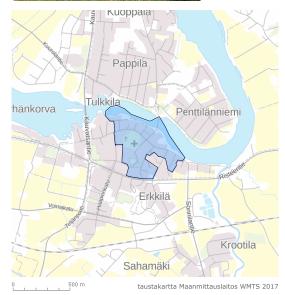
Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Tulkkila Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

 $as uinrakentaminen \cdot hautausmaat \cdot kirkkopuistot \cdot kivikirkot \cdot koulurakennukset \cdot kunnantalot \cdot kyläkeskukset \cdot liikerakennukset \cdot meijerit \cdot seurahuoneet \cdot vesitornit$

Kuvaus

Kokemäen kirkonkylä Tulkkila on säilyttänyt kirkon ympäristössä pitkälti perinteisen kirkonkyläluonteen, jonka se on saanut 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Tulkkilan taajaväkisen yhdyskunnan ensimmäinen asemakaava laadittiin 1927. Tulkkilantien varrella sijaitsevat liikerakennukset muodostavat vaihtelevan, eri-ikäisistä rakennuksista muodostuvan kokonaisuuden.

Pitäjän vanha puukirkko korvattiin nykyisellä kivikirkolla vuonna 1786. Tornillinen pitkäkirkko rakennettiin Ruotsin intendentinkonttorin piirustusten mukaan, jotka olivat yliintendentti C.F. Adelcrantzin 1778 allekirjoittamat. Kirkon länsitorni päättyy tyypilliseen barokkikupuun ja lanterniiniin. Vuonna 1886 kirkko laajennettiin ristikirkoksi lääninarkkitehti C.J. von Heidekenin laatimien piirustusten mukaan. Hautausmaa sijoitettiin kirkon ympärille Suomen sodan jälkeen. Kirkkomaata laajennettiin 1830- ja 1860-luvuilla. Kirkkomaan vieressä sijaitsee vuonna 1836 rakennettu harmaakivinen pitäjänmakasiini, joka sisustettiin 1936 kolme kerrosta käsittäväksi maatalousmuseoksi. Kirkon pohjoispuolella on harmaakivinen uusgoottilainen paarihuone 1880-luvulta.

Tulkkilan kansakoulu on aloittanut toimintansa vuonna 1872. Ensimmäinen varsinainen koulurakennus valmistui vuonna 1877, sitä ennen koulua käytiin samassa pihapiirissä Harringin talossa ja nyt jo puretussa Kuusiston talossa. Koulurakennuksen rakennusmestarina toimi Henrik Hendolin. Pitkään myös kirjastona toiminut rakennus on säilyttänyt hyvin alkuperäiset piirteensä ja liittyy kiinteästi kirkon kulttuurimaisemaan. Samaan pihapiiriin rakennettiin 1953 Kouluhallituksen tyyppipiirustusten mukainen suuri, kivinen koulurakennus. Pihapiirissä on myös 1880-luvun luonnonkivinen kellari ja vuonna 1965 valmistunut betoninen vesitorni.

Vanhan kirkkotien varressa sijaitsevat kaksi maalari Harringin eli Harjun 1800-luvun keskivaiheilta olevaa asuinrakennusta.

Teljänkadun varrella on säilynyt useita perinteisiä puu-Tulkkilan rakennuksia 1800-1900-lukujen vaihteesta. Kadun päässä sijaitseva entisen apteekin vuonna 1908 rakennettu

jugendtyylinen kulmarakennus on Tulkkilan raitin keskeinen vanha liikerakennus. Sen vieressä oleva Ilmolan 1931 rakennettu liikerakennus edustaa klassistisia ihanteita. Tulkkilantien toisella puolella sijaitsevalla Rantamaan tontilla on vanhinta puu-Tulkkilaa edustavat Erikssonin talo, kätilöntalo ja vanha uittotupa. Kilkunkadun varrella sijaitsee 1900-luvun alussa rakennettu entinen maamieskoulu/meijerikoulu ja kunnantalo, joka tunnetaan nimellä Teljän talo.

Alkuaan eläinlääkäri Suvannolle rakennettu funktionalistinen asuinrakennus vuodelta 1937 Tulkkilantien varrella on arkkitehti Jaakko Tähtisen suunnittelema.

Keskeisellä paikalla kirkon vieressä sijaitsee 1900-luvun alussa rakennettu Alasmaan talo, jonka käyttötarkoitus on vaihdellut liiketiloista asuintiloiksi.

Tulkkilantien ja joen välissä sijaitsee useita edustavia vanhan kirkonkylän rakennuksia, joista merkittävin on vanha yhteiskoulu. Vuonna 1907 perustettu Kokemäen yhteiskoulu on vanhimpia maaseudun yhteiskouluja. Koulu sijoittui entiseen, 1800-luvun lopulla rakennettuun kunnanlääkärin kiinteistöön. Jugend-tyylisen rakennuksen nykyasu on vuodelta 1919 (arkkitehti Onni von Zansen). Uuden yhteiskoulun valmistuttua vanha koulurakennus toimi käräjätalona 1950-luvulta 1990-luvulle. Juhlasali on toiminut myös elokuvateatterina ja kaupunginvaltuuston istuntosalina.

Tulkkilan sillan paikka on ollut tärkeä joen ylityspaikka jo vuosisatojen ajan. Ensimmäinen kiinteä siltarakennelma Tulkkilan sillan paikalle valmistui vuonna 1858, jolloin jokeen rakennettiin ns. kirkkoportaat. Vuonna 1893 paikalle valmistui lopulta amerikkalaistyylinen puusilta kivisille virtapilareille. Silta poltettiin sisällissodan aikaan punaisten perääntymisvaiheessa 17.4.1918. Uusi betonisilta rakennettiin heti sodan päätyttyä vanhoille virtapilareille. Rakentamissuunnitelman oli laatinut insinööri Manne Muoniovaara ja sillan urakoi Oy Constructor Ab. Työvoimana käytettiin punavankeja ja silta valmistuikin saman vuoden aikana 106 päivässä. Tulkkilan silta nimettiin Museosillaksi vuonna 1982. Sillan kaiteissa on harvinaislaatuiset istuinsyvennykset, joista kulkija voi ihailla Kokemäenjoen maisemaa. Sillan pielessä on sijainnut Kokemäen purettu meijeri. Jäljellä on edelleen 1920-luvulla rakennettu kookas juustola.

Arviointi

Kirkonkylä, joka on saanut taajamaluonteen jo 1800-luvun lopulla. Kirkonmäellä seisovan kookkaan kivikirkon ympärillä on säilynyt perinteistä kirkonkylän rakennuskantaa. Suurelta osin valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö.

historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria,

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,

historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Pappila ja vanha hautausmaa

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 10.6.2008

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Tulkkila Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hautakammiot \cdot hautamuistomerkit \cdot hautausmaat \cdot kirkkomaat \cdot kirkkorakennukset \cdot kirkonpaikat \cdot pappilat (virkatalot) \cdot pappiloiden puutarhat \cdot

Kuvaus

Kokemäen pappila on sijainnut suunnilleen samalla paikalla vanhan kirkon vieressä mahdollisesti jo 1200-luvulta asti. Nykyinen pappilarakennus on vuodelta 1920. Sen edeltäjä, 1840-luvulla valmistunut rakennus, poltettiin sisällissodan loppuvaiheessa 17.4.1918. Pappilan pihapiirissä on piharivi, jossa on ollut maanvuokraajan asunto. Kakkulaistentien toisella puolella on niin ikään 1200-luvulta periytyvä kirkon paikka ja vanha hautausmaa. Neitsyt Marialle pyhitettyyn puukirkkoon kuulunut harmaakivinen sakaristo on ajoitettu 1550-luvulla rakennetuksi. Pohjoispäädyssä on tiilestä muurattua komerokoristelua. Sakariston sisäkatteena on ristiholvi. Vanhalla hautausmaalla on lisäksi yksi tiilinen ja kaksi harmaakivistä hautahuonetta 1860-luvulta.

Arviointi

Keskiajalta periytyvä kirkon ja pappilan paikka, jossa valtakunnallisesti merkittävä keskiaikaista kirkkoarkkitehtuuria edustava sakaristo, hautausmaa hautahuoneineen ja 1920-luvun pappila.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Kokemäen hallinnollinen keskus

Kuvateksti: Yhteiskoulu ja uimahalli

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Terveyskeskus Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Valtion virastotalo

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Tulkkila

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

 $kirjapainot \cdot kirjastorakennukset \cdot koulurakennukset \cdot kunnantalot \cdot terveyskeskukset \cdot uimahallit \cdot valtion virastot \cdot$

Kuvaus

Kaupungintalo toimii näkyvällä paikalla Kauvatsantien ja Tulkkilantien risteyksessä vuonna 1955 rakennetussa entisessä Lalli-lehden toimisto- ja painotalossa. Kaupungintalon vieressä on varapastori Adrian Eelersin rakennuttama hirsinen, paritupatyyppinen talo 1800-luvun jälkipuolelta.

Kokemäen terveyskeskus rakennettiin Kallaksen tontille vuonna 1965. Suunnittelijana oli arkkitehti Pekka Hakaniemi. Ensimmäinen laajennusosa valmistui vuonna 1971 ja toinen 1979. Rakennus on säilyttänyt hyvin rakentamisajalle tyypilliset ominaispiirteensä. Valtion virastojen toiminta keskitettiin Kokemäellä vuonna 1960 valmistuneeseen rapattuun virastotaloon.

Uusi yhteiskoulu valmistui Ruutikellarinmäelle vuonna 1956. Koulukeskusta laajennettiin lukiolla vuonna 1977. Samana vuonna koulukeskuksen viereen valmistui uusi kirjasto ja jo vuonna 1971 oli valmistunut uimahalli. Koulukeskus, kirjasto ja uimahalli muodostavat yhdessä edustavan punatiilisen kokonaisuuden Kokemäen keskustassa.

Arviointi

Edustava kokoelma hyvinvointi-Suomen rakennusperintöä keskeisellä paikalla.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria,

hallintohistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,

historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Seuratalonrinne

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2010

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Krootila

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · seurantalot · urheilukentät ·

Kuvaus

Kokemäen seuratalo rakennettiin useiden eri seurojen yhteistyönä vuonna 1908. Rakennus paloi jo vuonna 1918 ja samalla paikalle rakennettiin vuonna 1931 uusi seurojentalo, joka edusti julkisivuiltaan ajalleen tyypillistä klassismia. Rakennus paloi hirsirunkoa lukuun ottamatta vuonna 2001, minkä jälkeen se rakennettiin uudestaan alkuperäiseen asuunsa. Talo sijaitsee korkealla kalliolla ja rinteen alapuolella on kokonaisuuteen liittyvä urheilukenttä.

Seuratalon vieressä kohoaa keskiaikaista linnaa muistuttava harmaakivinen muuntamorakennus vuodelta 1922. Kokemäen Sähkö Oy on perustettu vuonna 1912. Alussa sähkö tuotiin Kokemäelle Vuojoki Gods Ab:ltä, mutta Äetsän voimalaitoksen valmistuttua, sähkö päätettiin hankkia sieltä. Muuntajaa varten lohkottiin tontti Kilkun tilasta ja muuntaja valmistui vuonna 1922. Rakennus oli alkuperäisessä käytössään vuoteen 1997, minkä jälkeen se on kunnostettu kahvila- ja edustustilaksi. Rakennuksessa toimii myös pieni sähkömuseo.

Seuratalonrinteessä on vanhaa rakennuskantaa 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Arviointi

Klassisistinen seuratalo, harvinainen luonnonkivestä muurattu kookas muuntamorakennus ja rinteeseen porrasmaisesti sijoittuvat asuinrakennukset muodostavat edustavan rakennetun ympäristön. Kokonaisuuteen kuuluu 1920-luvulla perustettu urheilukenttä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia,

aatehistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

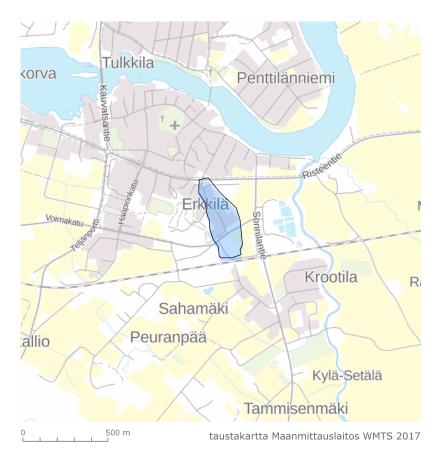
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,

historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: merkittävä kyläkuvallinen näkymä Satakunnantien varrella

Kohteet

Krootilan kylä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Krootila Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aitat (talousrakennukset) \cdot kylätiet \cdot luhtiaitat \cdot maatilat \cdot maatilojen päärakennukset \cdot

Kuvaus

Vanhan asemalle johtavan tien alkupäässä sijaitsee 1800-luvulla rakennettu leveärunkoinen ja kookas Branderin pirtti. Sen salia käytettiin 1800-luvun lopulla useiden yhdistysten kokoontumispaikkana ja siellä järjestettiin iltamia ym. tapahtumia ennen seuratalon rakentamista.

Rakennusta vastapäätä sijaitsee entinen kunnanlääkärin asunto, joka on rakennettu 1910-luvulla. Tien varrella sijaitsevat Erkkilän, Ossan ja Laurin talot. Ossan päärakennus on vuodelta 1860, suuri kuisti vuodelta 1914. Pihassa on erikoinen asuinrakennuksen ja luhdin yhdistelmä sekä 1931 rakennettu tiilinen navetta. 1800-luvun loppupuolelta oleva Laurin pitkä päärakennus on uusrenessanssityyliin vuorattu. Ilmeisesti 1700-luvulla rakennettu vanha päärakennus on hirsipintainen ja punamullattu. Pihapiiriin kuuluu lisäksi kolmiosainen aitta, kivinavetta ja puori 1800-luvulta.

Arviointi

Vanha kylätie, jonka varrella edustavia asuinrakennuksia ja maatiloja 1800-luvulta.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ylistaron kulttuurimaisema

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, kappelin

naapuritalo, Manner

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Putkonen Lauri Kuvaaja:

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Malmi Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin

muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Putkonen Lauri

Kuvaaja:

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, kappelin

naapuritalo

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Henrikin muistokappeli

yksityiskohtakuva

Kuvalaji: Putkonen Lauri Kuvaaja:

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Putkonen Lauri Kuvaaja:

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvaaja: Putkor Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuvaKuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvaaja: Putko Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Teljä, Pyhän

Henrikin muistokappeli

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Ylistaro Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hirsirakenteet · historialliset

puistot · kappelit · kivinavetat · luhtiaitat · maatalousalueet · maatalousrakennukset · maatilojen päärakennukset · muinaisjäännösalueet · muinaiskaupungit (alueet) · vilja-aitat ·

Kuvaus

Ylistaro oli 1560-luvulla Kokemäen suurin kylä, jossa oli

18 taloa. Kylän katkeamaton asutushistoria ulottuu esihistorialliselle ajalle. Keskiaikaisella Teljän (Telja) kauppapaikalla sijaitsee keskiaikaisperäinen luhtiaitta, jonka kansanperinne on yhdistänyt piispa Henrikin toimintaan seudulla. Dendrokronologinen tutkimus on todentanut vanhimpien hirsistä olevan 1400-luvulta. Vuonna 1857 aitan suojaksi valmistui tiilinen, tyyliltään uusgoottilainen muistokappeli, jonka on suunnitellut Turun kaupunginarkkitehti P.J. Gylich 1845. Kappelin ympärillä on vanha puistoalue, jonka muoto perustuu lääninarkkitehti Chiewitzin suunnitelmaan.

Kappelin ympärillä on vanhoja asuinrakennuksia puistomaisine pihapiireineen 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alusta. Useat kylän taloista siirrettiin isojaon yhteydessä hieman kauemmaksi.

Kappelin vieressä sijaitseva Manner on rakennettu vuonna 1910, toisella puolella sijaitseva Kaisala on rakennettu 1800-luvulla, mutta saanut jugend-asunsa 1900-luvun alussa. Risteentien toisella puolella sijaitseva Malmin päärakennus on entinen pappila, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1860-luvulla. Kylä-Horelli on ainoa Ylistaron kantatiloista, joka sijaitsee alkuperäisellä paikallaan. Pihapiiriin kuuluu mm. 1800-luvulta oleva edustava luhtirivi/renkipirtti.

Sonnilanjoen kaksiaukkoinen kiviholvisilta on rakennettu vuonna 1855 perinteiselle joen ylityspaikalle. Sonnilanjoen partaalla toimineen Koskisen nahkurinverstaan hirsipintainen, kaksikerroksinen tehdasrakennus on vuodelta 1912. Vieressä sijaitseva pitkä, matalampi rakennus on 1870-luvulta. Siinä on aikaisemmin ollut karvaamon tiloja.

Risteentien pohjoispuolella avautuu peltoaukea, jonka keskellä on Leikkimäen rautakautinen kalmisto. Köönikänmäellä on niin ikään rautakautisia muinaisjäännöksiä ja

Kylä-Köönikän vanha rustitila. Risteentien eteläpuolella peltoaukean reunalla sijaitsevat Mäki-Horellin ja Mäki-Ketalan tilat. Aivan tien varrella ovat Ala-Parman ja Yli-Parman talot pihapiireineen, joihin kuuluu mm. aittoja ja kivinavetat. Tien varressa on myös pitkä riihirakennus.

Nappari on alkuaan talonpoikainen tila, joka 1800- ja 1900-luvun vaihteessa muuttui puolivuosisadaksi aateliskartanoksi. Napparin päärakennus siirrettiin nykyiselle paikalleen 1800-luvun puolivälissä, rakennus lienee alkuaan vuodelta 1733. Rakennuksia ympäröi rehevä puisto, jossa on koristeellinen huvimaja.

Arviointi

Esihistorialliselta ajalta periytyvän asutushistorian omaava kulttuurimaisema, jossa useita kantatilojen pihapiirejä rakennuksineen. Valtakunnallisesti merkittävä Pyhän Henrikin kappeli ja saarnahuone liittyvät Suomen historian tunnetuimpaan kertomukseen ja kansallispyhimykseen.

historiallinen: asutushistoria, henkilöhistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria rakennushistoriallinen: harvinaisuus, tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Peipohjan asemakylä

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Liina Luoma Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Peipohja Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

rautatieasema-alueet · rautatieasemat ·

Kuvaus

Porin rata valmistui vuonna 1895 ja haararata Raumalle vuonna 1897. Risteysaseman ympärille syntyi laaja rautatierakennusten alue ja risteysasema vaikutti merkittävästi koko kylän kehitykseen.

Ensimmäinen rautatieasema paloi sisällissodan aikana ja sen tilalle rakennettiin uusi vuonna 1918. Uuden asemarakennuksen toinen kerros paloi vuonna 1929 ja asema on sen jälkeen ollut yksikerroksinen. Jugendtyylisen aseman ulkoasu muuttui klassistisemmaksi ja asemarakennus on uusrenessanssityylisiä asuinrakennuksia vaatimattomamman näköinen. Alueella on säilynyt edustava kokoelma ratahenkilökunnan asuintaloja piharakennuksineen

sekä veturitalli. Samalta ajalta on myös ylikäytävän luona sijaitseva entinen kaupparakennus.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä 1800-luvun lopun asemaympäristö. Kohde sisältyy sopimukseen (9.12.1998) valtakunnallisesti merkittävien asema-alueiden suojelusta.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, liikenteen historia

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,

maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Kokemäenkartano

Kuvateksti: Kokemäenkartano

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvalaji: yleiskuva

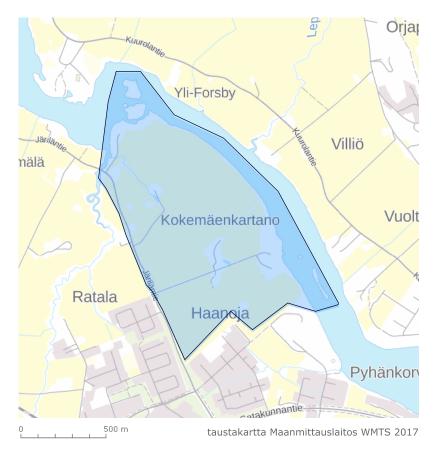
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Kumogård eli kokemäe

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

historialliset puistot \cdot kuninkaankartanot \cdot maatalousrakennukset \cdot maatilat \cdot muinaislinnat (varustukset) \cdot

Kuvaus

Satakunnan maakunnan ja keskiaikaisen Kokemäenkartanon läänin hallinnolliseksi keskukseksi perustettu kuninkaankartano sijaitsi alunperin saaressa (Isoluoto), josta se 1600-luvun lopulla siirrettiin nykyiselle paikalleen. Linnaluodolla, vähän matkan päässä kartanolta pohjoiseen on sijainnut keskiaikainen linnavarustus. Kartanoa ovat hallinneet mm. de la Gardien ja von Knorringin aatelissuvut.

Kartanon nykyinen, edeltäjäänsä vaatimattomampi päärakennus on entinen tilanhoitajan asunto 1880-luvulta. Pihapiiriin kuuluu myös kaksi vanhaa työväen asuinrakennusta sekä tiilinavetta. Tilalle johtaa pitkä koivukuja, jonka puolivälissä on tiilinen kuivurirakennus. Kartanon alue liittyy keskeisesti maakunnan hallinnolliseen historiaan ja sillä on puistoineen suuri maisemallinen merkitys laajan peltoaukean keskellä. Järiläntien varrella on kolme vanhaa mäntyä, jotka kartanon omistaja on aikoinaan suojellut. Tien varrella on edelleen myös kaksi kivistä portinpylvästä, jotka osoittavat, mistä kartanon maat alkoivat. Toiset portinpylväät sijaitsivat Tulkkilaan mennessä Pyhänkorvan vaiheilla, mutta ne ovat hävinneet.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, joka liittyy Satakunnan hallinnolliseen historiaan.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, henkilöhistoria, sosiaalihistoria, hallintohistoria,

kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Villiön-Orjapaaden kulttuurimaisema

Kuvateksti: Näkymä Orjapaadenkalliolta

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 10.6.2008

Kuvalaji: yleiskuva

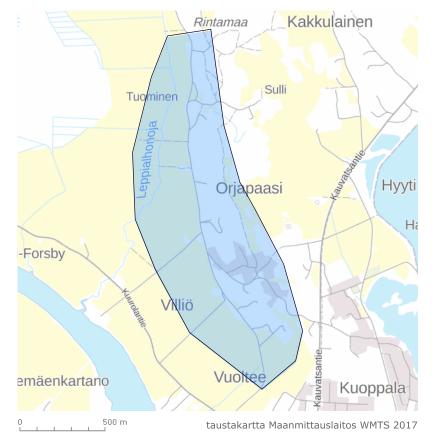
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Villiö

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatilat \cdot maatilojen päärakennukset \cdot mäkituvat \cdot rautakautiset asuinpaikat \cdot röykkiökalmistot \cdot

Kuvaus

Villiö-Orjapaaden laaja peltoaukea liittyy kiinteästi Kokemäenjoen kulttuurimaisemaan. Pellon itäsivulta kohoavat Orjapaaden kalliot, joilla on ollut asutusta jo esihistoriallisella ajalla. Muistona tästä on pronssikautisen röykkiön pohja. Villiön kylänpaikalta siirrettyjen kantatilojen lisäksi kallion kupeessa on vanhaa pienimuotoista mäkitupa-asutusta ja torpparivapautuksen jälkeen kantatiloista lohkottuja pientiloja.

Simula on suuri talonpoikaistila, jonka päärakennus on 1830-luvulta. Ikkunoiden puitejako ja koristeellinen lasiveranta ovat 1800-luvun lopulta. Simulan tilavassa salissa perustettiin 1870 Kokemäen Maanviljelyskinkerikunta ja myös muitakin julkisia tilaisuuksia on sen suojissa pidetty. Pihaa rajaa pitkä 1800-luvun luhtirivi. Kookas kivinavetta on vuodelta 1891. Tilalle johtaa pellon halki pitkä koivukuja.

Viereinen Mäki-Hyörän talo on rakennettu 1800-luvun alussa. Pihapiirissä on myös muuta vanhaa rakennuskantaa kuten luhtiaitta. Väylän päärakennus on rakennettu alun perin yksikerroksiseksi 1880-luvulla ja sitä on korotettu 1920-luvulla. Pihapiiriin kuuluu lisäksi 1800-luvun luhtirivi/renkipirtti, 1860-luvun kookas kivinavetta sekä pienestä luonnonkivestä muurattu kookas viljamakasiini vuodelta 1918.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä, laaja kulttuurimaisema, jolla katkeamaton asutushistoria esihistorialliselta ajalta alkaen. Maisemaan liittyy vanhoja kantatiloja ja vaatimattomampaa pienasutusta mäenrinteessä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,

historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Kakkulaisten kylä

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2020

Kuvalaji: yleiskuva

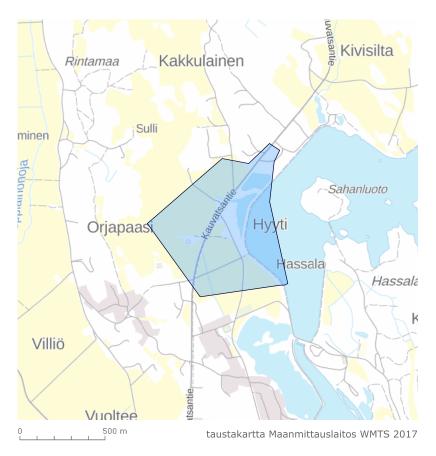
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2020

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki
Kylä/kosa: Kakkulainen
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kylänpaikat · maatalous · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Kokemäenjoen rannalla sijaitsevan Kakkulaisten kylän asutus on varhaiskeskiaikaista perua. Kakkulainen oli 1500-luvulla Kokemäen toiseksi suurin kylä, jossa oli 15 taloa. Kylän mailta on löydetty myös kivi-, pronssi- ja rautakautista esineistöä. Hyyti on vanha talonpoikainen ratsutila, jonka päärakennuksen vanhimmasta vaiheesta kertoo kivijalkaan hakattu vuosiluku 1807. Nykyinen rakennus valmistui vuonna 1860. Vuonna 1896 rakennusta korotettiin ristipäädyllä ja talo vuorattiin koristeelliseen uusrenessanssityyliin. Kivinavetta on vuodelta 1881, aitta ja kivinen makasiini 1800-luvulta.

Kakkulaistentien varrella sijaitsevat Lääkärin, Nirhan ja Astalan talot, joiden asuinrakennukset ovat 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta. Kakkulaistentien eteläpuolella on sijainnut Kalisen umpipiha, jonka pienoismalli on Kokemäen maatalousmuseossa. Kolsin voimalan rakentaminen on nostanut Kokemäenjoen pintaa Kakkulaisten kohdalla noin 11 metriä ja ranta on padottu.

Arviointi

Historiallinen kylän paikka, jossa hyvin säilynyttä ja edustavaa kantatilojen rakennuskantaa 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alusta.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: Osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Maatalousoppilaitos

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Asuntola, Katri Jansson

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kuoppala Aluetyyppi: arvoalue Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset \cdot maatalousoppilaitokset \cdot oppilasasuntolat \cdot

Kuvaus

Kokemäen maamieskoulu perustettiin vuonna 1908 Tulkkilaan. Nykyiselle paikalleen oppilaitos siirtyi, kun entiselle Astalan sotilasvirkatalon maille rakennettiin 1925 opiston klassistinen päärakennus arkkitehti Jussi Paatelan laatimien piirustusten mukaan. Vuonna 1931 valmistuneen asuntolarakennuksen on suunnitellut arkkitehti Katri Jansson. Hän on suunnitellut myös oppilaitoksen vieressä olevan, hirsirunkoisen asuinrakennuksen itselleen ja miehelleen, joka toimi koulun rehtorina.

Arviointi

Perinteikäs maatalousoppilaitos, jossa historiallisesti monikerroksinen rakennuskanta.

Arvot:

historiallinen: sivistyshistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Kolsin voimalaitos

Kuvalaji: yleiskuva

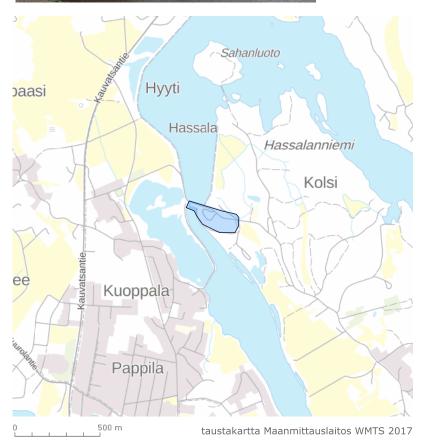
Kuvaaja: Niina Uusi-SeppäKuvausaika: 16.12.2010

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Hassala Aluetyyppi: arvoalue Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

vesivoimalaitokset ·

Kuvaus

Arkkitehti Jarl Eklundin suunnittelema Länsi-Suomen Voiman funktionalistinen voimalaitos rakennettiin vuosina 1940-47. Teknisestä suunnittelusta vastasivat insinöörit Sandsund ja Solitander. Alkuaan voimalassa oli kaksi koneyksikköä. Laitosta laajennettiin kolmannella koneistolla vuonna 1977, minkä jälkeen teho oli 42 MW.

Voimalaitoksen kaakkoispuolella on puistomainen alue, jossa aiemmin sijaitsi viisi työväen asuinrakennusta.

Arviointi

Funktionalistinen 1940-luvun vesivoimalaitos puistomaisessa ympäristössä.

Arvot:

historiallinen: teollisuushistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Karimaan puutarha

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Uusi-Seppä Niina

Kuvausaika: 30.7.2010

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Uusi-Seppä Niina

Kuvausaika: 30.7.2010

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Paistila Aluetyyppi: arvoalue Arvotus:

maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

arboretumit \cdot hautamuistomerkit \cdot historialliset puistot \cdot historialliset puutarhat \cdot hyötypuutarhat \cdot puutarhaviljely \cdot

Kuvaus

Karimaan puutarhan perusti vuonna 1916 puutarhuri Verner Viitasaari, joka raivasi Paistilan kylästä ostamansa 1,5 hehtaarin laajuisen kallioisen joutomaan kukoistavaksi puutarhaksi. Hän aloitti toiminnan myymällä kasvattamiaan vihanneksia ja marjoja. Niistä saamillaan tuloilla Viitasaari osti lisää maata ja laajensi vähitellen puutarhansa 5,5 hehtaarin kokoiseksi. Hän keräsi puutarhaansa satoja eri koristekasvien lajikkeita.

Verner Viitasaari kuoli vuonna 1967 ja hänen tuhkauurnansa on sijoitettu puutarhaan graniittisen kivipaaden alle, jossa on kuvanveistäjä Kauko Räikkeen tekemä reliefi.

Perinnetalo Verneri on rakennettu 1920-luvun alussa ja se toimii Viitasaaren kotimuseona, jossa säilytetään puutarhan perustajan jäämistöä.

Karimaan puutarhan uudempi asuinrakennus on valmistunut vuonna 1937 ja sen on piirtänyt Atte Eränen.

Arviointi

Mielenkiintoisen historian omaava puisto ja varhainen kauppapuutarha.

Arvot:

historiallinen: kaupankäynnin historia, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Risten viljavarasto

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Riste

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asema-alueet · viljasiilot · viljavarastot ·

Kuvaus

Valtion viljavarasto perustettiin Kokemäelle 1930-luvulla ja ensimmäinen viljasiilo valmistui vuonna 1938. Lisää siiloja on rakennettu 1957, 1967, 1974 ja 1984. Alueella on myös tasovarastoja ja muita uudempia rakennuksia. Risten viljavaraston vanhat liukuvalumenetelmällä rakennetut betonisiilot ovat Kokemäen näkyvin maamerkki.

Viljavarasto perustettiin radan varteen ja sen pihapiirissä on edelleen Risten rautatieasemaan aiemmin kuuluneet sauna ja kellari.

Arviointi

Alueen maataloushistoriaan liittyvää teollista rakentamista ja kauas näkyvä maamerkki.

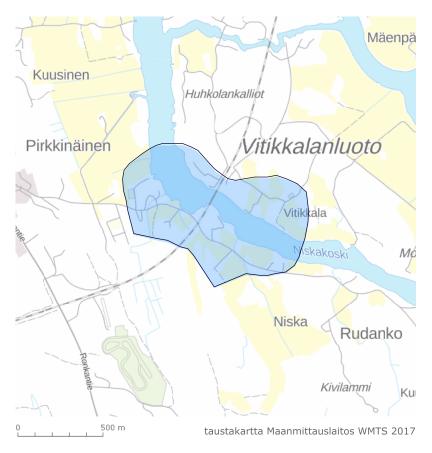
Arvot:

historiallinen: teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Risten-Vitikkalan kulttuurimaisema

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Vitikkala Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden päärakennukset · koulurakennukset · maatilat · rautatiet · vanhainkodit ·

Kuvaus

Pahakosken teräsbetoninen rautatiesilta on vuodelta 1919 (Frosterus & Gripenberg). Se on kaksikaarinen, maatuet ja virtapilari ovat graniittikvaaderein verhottuja. Sillan länsipuolella jokirannassa on Risten koulu, joka aloitti toimintansa vuonna 1906 Pirkkiniemen vanhassa talossa. Kansakouluna toiminut rakennus on 1800-luvulla rakennettu entinen herrasväen asuinrakennus. Samalle tontille on rakennettu kaksi uutta koulurakennusta 1950- ja 1980-luvuilla.

Lähes koulua vastapäätä on Risten entinen kunnalliskoti, jonka rakennustyöt tehtiin vuonna 1921 ja asukkaat pääsivät taloon vuonna 1922. Kunnalliskodin on suunnitellut sosiaalihallituksen arkkitehti Axel Mörne. Talo on jaettu kolmeen osastoon niin, että kahden hirsirunkoisen osan välissä on tiilirunkoinen hieman korkeampi poikkipääty. Rakennusta on laajennettu 1950-luvulla. 1940-luvulla rakennettu kunnalliskodin asuntolarakennus on rkm Atte Eräsen suunnittelema.

Pahankosken sillan itäpuolella sijaitsee Vitikkalan kartano ja viljelykset. Myöhäiskeskiajalla asutettu Vitikkala oli aateliskartanona 1600-luvun alusta 1700-luvun loppuun. Tilan nykyinen klassisistinen päärakennus valmistui 1930 rakennusmestari Atte Eräsen suunnittelemana. Vuonna 1870 valmistunut kivinavetta on Kokemäen vanhimpia. Sen rakensi tyrvääläinen kivimestari.

Arviointi

Avara jokivarrenmaisema, jossa kartano- ja kunnalliskotiarkkitehtuuria sekä vanha rautatiesilta.

Arvot:

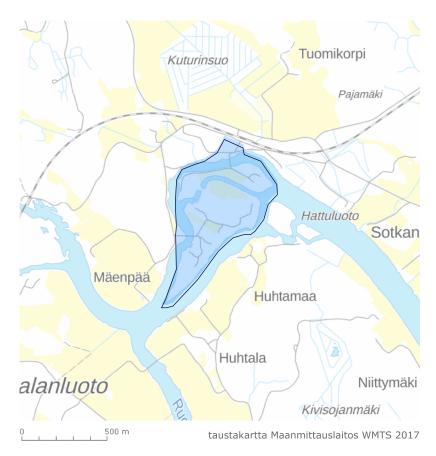
historiallinen: asutushistoria, liikenteen historia, sivistyshistoria, sosiaalihistoria rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,

historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Vihatussaaren kulttuurimaisema

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kyttälä Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kesämökit · rautatieasema-alueet · vesitornit ·

Kuvaus

Kyttälä oli 1900-luvun alussa vilkas paikka, vaikka sinne ei johtanut maantietä. Alueella toimi saha ja satamasta kulki 1893-1933 jokilaiva Lauttakylään. Kyttälän rautatieasema perustettiin 1895. Asemasta on jäljellä vesitorni ja kellari. Vesitorni on muutettu asunnoksi arkkitehti Simo Sankarin suunnitelmien mukaan 2000-luvulla. Myös Kyttälän sahan konttorirakennus on säilynyt asunnoksi muutettuna.

Vihatussaari on alun perin kuulunut Vitikkalan tilaan, mutta toisen maailmansodan jälkeen maat luovutettiin Räisälästä siirtolaisena tulleelle Pöystin perheelle. He alkoivat myydä saaresta huvilatontteja 1960-luvulla. Alue edustaakin Suomelle tyypillistä 1960-70-luvun mökkikulttuuria, jossa rakennukset on sovitettu rehevään rantamaisemaan.

Arviointi

1960-luvulla alkunsa saanut ajalle tyypillinen kesämökkiyhdyskunta Kokemäenjoen saaressa ja harvinainen asunnoksi muutettu rautatieaseman vesitorni.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden ja liikenteen historia, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: harvinaisuus, tyypillisyys, historiallinen kerroksisuus maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Säpilän-Raition kulttuurimaisema

Kuvateksti: Pispan talonpoikaistilan

rakennusryhmä

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 10.6.2011

Kuvateksti: Pispan talonpoikaistilan

rakennusryhmä

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 10.6.2011

Kuvateksti: Raitio-Säpilän

kulttuurimaisema

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

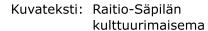
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Raitio-Säpilän kulttuurimaisema

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

yksityiskohtakuva

Kuvalaji: Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Raitio-Säpilän

kulttuurimaisema

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

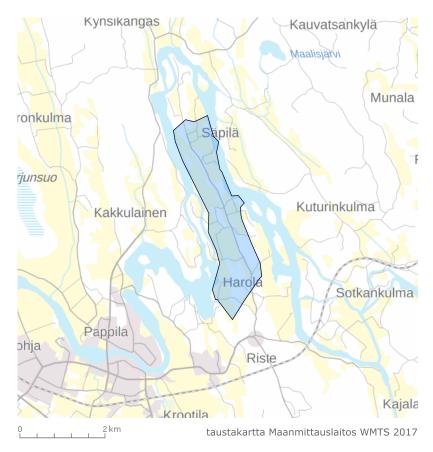
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Raitio-Säpilän kulttuurimaisema

Kuvalaji: yksityiskohtakuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Säpilä Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kyläkoulut \cdot kylätiet \cdot maatalousrakennukset \cdot maatilojen päärakennukset \cdot mäkituvat \cdot torpat \cdot työväentalot \cdot

Kuvaus

Harjun päällä kulkevalta tieltä avautuu molemmin puolin kapeat viljelysaukeat ja niiden takaa näkyy Kokemäenjoki. Tien varrella on säilynyt monipuolinen kokoelma vanhaa rakennuskantaa isoista maatilakeskuksista pieniin työväenasuntoihin. Alueella on myös maakunnallisesti merkittäviä perinnebiotooppeja. Raitio-nimitys tulee puisesta telaradasta, jota myöten jokialukset vielä 1200-luvulla hinattiin niemikannaksen yli.

Säpilänniemen alkupäässä on Pispan talonpoikaistilan rakennusryhmä, jonka päärakennus on 1700-luvulta. Paritupatyyppistä rakennusta on jatkettu pihasiivellä. Rakennuksen nykyinen ulkoasu on vuodelta 1922. Lehtevän pihan toisella puolen on talousrakennus vuodelta 1920 ja vanha luhti. Kivinavetta on vuodelta 1898. Kylätien varrella on kaksi aittaa, joista toisessa vuosiluku 1749.

Talon luoteispuolella avautuu Harolan pienimuotoinen peltoaukea, jolla sijaitsevat Tessun ja Hurun tilan rakennusryhmät. Pihapiirin laidalla on esihistoriallinen asuinpaikka, josta on runsaasti esinelöytöjä mm. kampakeramiikkaa.

Potin tila siirrettiin Hindikkalan kylästä 1800-luvun puolivälissä. Uusrenessanssityylinen päärakennus valmistui 1860. Toinen asuinrakennus on vuodelta 1913 ja navetta vuodelta 1907. Rakennusten ympärillä on tuuhea pihapuusto.

Raition kansakoulun rakennuksista vanhempi on vuodelta 1904 ja toinen koulurakennus vuodelta 1930. Säpilän riippusilta rakennettiin vuonna 1950 helpottamaan koululaisten pääsyä Raition kouluun joen toiselta puolelta. Raition työväenyhdistys perustettiin vuonna

1906 ja työväentalo valmistui 1908.

Säterin päärakennus on osittain purettu, mutta säilyneiltä osiltaan edustava. Pihapiiriin kuuluu lisäksi pykninkirakennus sekä tyrvääläisen mestarin 1860-luvulla urakoima kivinavetta. Navetan takana on erittäin hyvin säilynyt punamullattu torppa, jonka kuistissa on viistetyt kulmat. Paturin aitta on vuodelta 1744. Vanhaa rakennuskantaa on myös mm. Väli-Ikalan ja Iso-Ikalan tiloilla. Aluekokonaisuuteen kuuluu myös kantatalojen pohjoispuolella oleva torppa- ja mäkitupa-asutus.

Arviointi

Pienimittakaavainen harjumaisen niemen kulttuurimaisema, jossa kylätien varrella monipuolista vanhaa rakennuskantaa.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, aatehistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus,

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

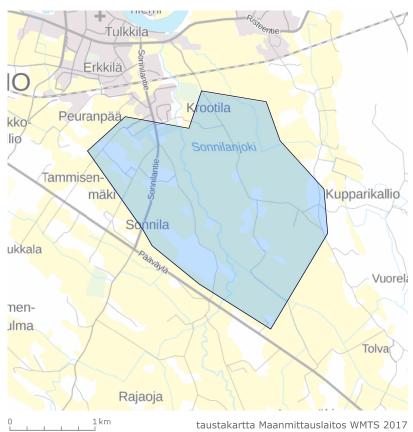
Sonnilanjoen kulttuurimaisema

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Sonnila Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

 $\mathsf{maatalousalueet} \cdot \mathsf{maatalousrakennukset} \cdot \mathsf{maatilojen} \ \mathsf{p\"{a}\ddot{a}rakennukset} \cdot \mathsf{m\ddot{a}kituvat} \cdot$

Kuvaus

Kokemäenjokeen laskeutuva alava viljelymaisema Sonnilanjoen ja Kraviojan varrella. Tämän pohjoisosaltaan ikivanhan viljelyalueen asutus- ja raivaushistoria tunnetaan usean vuosisadan ajalta. Sonnilankylässä edustaa perinteistä rakennuskantaa Krapun päärakennus ja vanha aitta, Kylä-Setälän rakennusryhmä, Mäki-Vekaran päärakennus sekä Mustalan tilojen rakennusryhmät. E.N. Setälä on syntynyt Mäki-Setälän talossa, mistä

kertoo paikalle pystytetty muistokilpi. Tilan päärakennus on 1800- ja 1900-luvun vaihteesta, nykyisen asunsa se sai 1921. Pihapiiriin kuuluu lisäksi vanhempi pykninkirakennus, kivinen sikala vuodelta 1920 ja aitta. Myös Mustalan uusrenessanssivuorattu päärakennus on 1800- ja 1900-luvun vaihteesta. Lisäksi pihapiiriin kuuluu toinen asuinrakennus, aittarivi ja kivinavetta vuodelta 1897. Peltoaukean keskellä muodostavat Iso-Horellin ja Liinaharjan rakennusryhmät kumpainenkin eheän kokonaisuuden.

Jokilaakson itärinteeltä kohoaa Kupparikallio, jossa vanha, pienimuotoinen tupa-asutus sijaitsee kauniisti kaartelevan kylätien varrella. Pienasutusta on myös Tammisenmäellä alueen länsireunalla.

Arviointi

Pitkän asutushistorian omaava kylämaisema edustavine pihapiireineen ja vanhoine rakennuksineen.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, henkilöhistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Kokemäenjoen pohjoisrannan kulttuurimaisema

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Koskenkylä Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Hiivola Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Kuurolan paloasema

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Kuurola Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aitat

 $(talousrakennukset) \cdot asuinrakennukset \cdot maatalousalueet \cdot maatalousrakennukset \cdot makasiinit (varastorakennukset) \cdot viljelysmaisema \cdot$

Kuvaus

Kokemäenjoen rantaviljelmät muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden aina Kokemäen keskustasta Harjavaltaan saakka. Katkeamaton asutushistoria ulottuu esihistorialliselle ajalle. Alueella on useita edustavia maatilan pihapiirejä viljelyksineen. Olennainen osa maisemaa on vanha luontevasti linjautunut tie, joka jatkuu Harjavaltaan. Joen rantamilla on ollut 1560-luvulla useita kyliä. Näistä suurin oli Villiö, jossa oli kymmenen taloa.

Erittäin edustavalla paikalla sillanpielessä sijaitsevan Vuolteen kartanon omistajat tunnetaan 1460-luvulta asti. Tällöin sen omisti Satakunnan tuomari Filippus Tuomaanpoika. Kartanon nykyinen klassistinen päärakennus valmistui 1928 arkkitehti A. Tolletin suunnittelemana. Samoilta ajoilta on arkkitehti af Hällströmin suunnittelema koristeellinen luhtirakennus ja tien varressa sijaitseva kivinen kuivaamo. Harmaakivinen navetta on vuodelta 1909. Pihaan johtaa koivukuja ja talouskeskuksen länsipuolella aukeaa rantaan laskeutuva viljelysmaisema.

Vanhalla Villiön kylätontilla sijaitsee edelleen Näpin tila, jolla on runsaasti vanhaa rakennuskantaa. Vieressä sijaitseva Pikkuryssä on entinen kappalaisen pappila. Härkälä on vanhoja Haistilan kylän kantatiloja, jonka isännät tunnetaan 1500-luvulle asti. 1912 rakennettuun asuinrakennukseen ei ole tehty suuria muutoksia. Pihapiiriissä on säilytetty runsaasti edustavaa vanhaa rakennuskantaa kuten alueelle ominainen 1930-luvulla rakennettu kivimakasiini. Tien varressa sijaitsee pitkänurkkainen riihi/kuivuri 1800-luvun lopulta.

Forsbyn ratsutilan historia yltää keskiajalle asti ja se liittyy kiinteästi Kokemäenkartanon historiaan. Tila jaettiin kahtia Yli- ja Ala-Forsbyksi vuoden 1800 vaiheilla. Yli-Forsbyn tilan

kaksikerroksinen päärakennus on 1800-luvun puolivälistä.

Ala-Forsbyn tilan 1920-luvun klassismia edustava päärakennus toimi vuosikymmeniä Porin kaupungin omistamana lastensuojelulaitoksena.

Rantahiivolan tilalla on Friitalan nahkatehtaan johtaja Arthur Hellmanin vuonna 1929 rakennuttama kartanomainen päärakennus, jonka suunnitteli arkkitehti Jalo Viljanen. Käyrän pihapiirissä olevat luhti ja aitta ovat 1700-luvulta.

Kuurolan koulu on Kokemäen toiseksi vanhin koulu, perustettu vuonna 1886. Koulutalo valmistui 1899 ja sitä jatkettiin länsipäädystä heti seuraavana vuonna. Koulu toimi vuoteen 2006. Tien varressa on myös jo harvinaiseksi käynyt funktionalistinen paloasema.

Arviointi

Laaja viljelymaisema, jossa monipuolinen ja hyvin säilynyt rakennuskanta pihapiireineen.

Arvot

historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: Osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Kohteet

Järilän kulttuurimaisema

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Nuorisoseurantalo

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Järilän koeasema

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Järilän koeasema

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvateksti: Äimälä Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

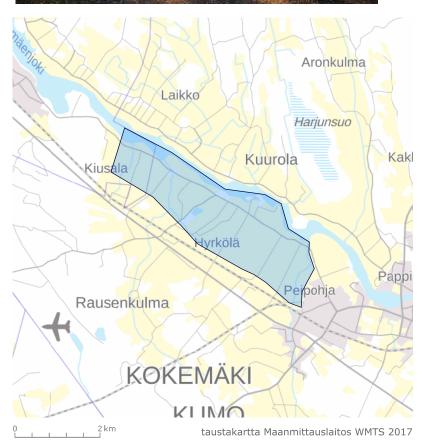
Kuvausaika: 2010

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2010

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Järilä

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kansanopistot \cdot koulurakennukset \cdot maatalousalueet \cdot maatilat \cdot maisemaalueet \cdot mallivilielmät \cdot nuorisoseurantalot \cdot vilielysmaisema \cdot

Kuvaus

Kokemäenjoen rantaviljelmät muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden aina Harjavallan rajalta Peipohjaan saakka. Katkeamaton asutushistoria ulottuu esihistorialliselle ajalle. Kulttuurimaisemaan sisältyy lukuisia edustavia maatiloja ja laaja viljelyaukea Kokemäenjokea myötäilevän, keskiajalta periytyvän Hämeenlinna-Ulvila -maantien varrella.

Äimälä on suuri talonpoikaistila, jonka pihaan johtaa koivukuja. Päärakennus on valmistunut 1800-luvun puolivälissä. Ilmeisesti vuosisadan vaihteessa rakennusta laajennettiin keskiosastaan. Pihan toista sivua rajaa 1800-luvun alussa rakennettu pykninkirakennus, jonka pilasterein koristetut julkisivut ovat empirehenkiset. Tilan läpi kulkevan tilustien varrella ovat 1900-luvun alussa rakennetut vaunuvajat, kanala ja suuren kivinavetan rauniot. Vanhan maantien varressa on kaksi aittaa.

Talosen tila jaettiin vuonna 1824 Ala- ja Yli-Taloseksi, jotka sijaitsevat toistensa vieressä peltoaukean keskellä. Ala-Talosen päärakennus on 1800-luvulta ja uusittu 1918. Pykninkirakennus on vuodelta 1831 ja uusittu 1924. Pihapiiriä rajaavat lisäksi kivikellari, hirsi- ja tiilirakenteinen karjarakennus sekä aittarivi. Yli-Taloselle vievän tien varressa on vanha aitta. Yli-Talosen aumakattoinen päärakennus lienee rungoltaan 1700-luvulta. Rakennuksen ulkoasu on 1800-luvun alkupuolelta. Pihassa on päärakennuksen ikäinen kaunis luhti sekä vanha aitta.

Huhturin pihapiiriin kuuluu useita alkuperäisessä asussaan säilyneitä rakennuksia. Erikoisuutena kookas kokonaan paikallisesta sementtitiilestä tehty 1920-luvun kartanotyylinen päärakennus.

Järilän nuorisoseurantalo on valmistunut vuonna 1932. Maatalouden tutkimuskeskuksen Satakunnan tutkimusasema toimi Järilässä vuosina 1929–1996. Klassistinen päärakennus ulkorakennuksineen sijaitsee puiston keskellä. Järilän peltomaisemaa halkovat korkeat kuusiaidat on istutettu aikoinaan tutkimusaseman aloitteesta.

Järilässä toimi tiilitehdas ja saha 1940-60-luvuilla, mistä muistuttavat vielä pellon keskellä sijaitsevat tiilitehtaan savenottokuopat. Tiilitehtaan tontin vieressä on Järilän entinen kansakoulu, jonka vanhempi rakennus on valmistunut 1908 ja uudempi osa vuonna 1955. Koulu toimi vuoteen 1996.

Alueen eteläpäässä Peipohjassa sijaitsevat Isotalo ja entinen Räisälän kansanopisto. Vuonna 1908 perustettu kansanopisto evakuoitiin sodan aikana Länsi-Suomeen. Vuonna 1950 opisto rakensi uudet tilat Peipohjaan, jossa oli vahva räisäläläisasutus. Opistorakennukseksi ostettiin Ruoveden Majakedon pappila, joka pystytettiin Peipohjaan hieman muunneltuna ja laajennettuna. Samaan aikaan rakennettiin myös tiilirunkoinen opettajien asuinrakennus. Suunnittelijana toimi molemmissa arkkitehti Aabel Sandelin Räisälästä.

Peipohjan vanhoihin kantatiloihin kuuluvan Isotalon päärakennus on rakennettu vuonna 1850. Pihapiiriin kuuluvat lisäksi aitta, joka on toiminut kylän yhteisenä varmuusvarastona. Siinä on kolminkertainen seinärakenne: kahden hirsiseinän välissä on tiiliseinä. Pihapiirissä on lisäksi isoista lohkokivistä holvattu kellari 1800-luvulta ja ilmeisesti I. J. Virrin suunnittelema 1948 rakennettu tiilinavetta.

Harjavallan puolella erittäin näkyvällä paikalla Satakunnantien ja joen välissä on Ylisen tila, josta vanhimmat tiedot ovat 1400-luvulta. Nykyinen rakennuskanta ajoittuu pääasiassa 1800- ja 1900-lukujen vaihteeseen ja 1900-luvun ensimmäisille vuosikymmenille.

Arviointi

Laaja viljelymaisema historiallisen maantien varrella, jossa monipuolinen ja hyvin säilynyt rakennuskanta.

historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, sosiaalihistoria rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: Osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Kohteet

Huovintie

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Peipohja Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Kuvaus

Huovintie on keskiajan huomattavimpiin kuulunut tie, joka yhdisti Kokemäenjoen suun kauppa- ja asutusalueen sisempään Euran-Säkylän-Köyliön asutusalueeseen ja Varsinais-Suomen jokiasutuksen latvoihin.

Huovintie johtaa pitkin helppokulkuista hiekkakangasta Turusta Loimaan ja Köyliönjärven kautta Kokemäen Järilään ja sieltä edelleen Lammaisten kautta Ulvilaan. Huovintien kangasharjulla kulkeva osa on ollut käytössä jo esihistoriallisen ajan kauppa- ja eräretkillä. Tämä helppokulkuiseen harjumaastoon syntynyt reitti palveli ensisijaisesti kaukoyhteyksiä.

Arviointi

Satakunnan tärkeimpiä keskiajan kulkureittejä. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:

historiallinen: liikenteen historia

Kohteet

Kooman hautausmaa

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Liina Luoma Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Liina Luoma Kuvausaika: 2022

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Peipohja Aluetyyppi: arvoalue Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

 $hautamuistomerkit \cdot hautausmaat \cdot kappelit \cdot uskonnolliset \ rakennukset \cdot$

Kuvaus

Kokemäen seurakunta perusti vuonna 1892 uuden hautausmaan Koomankankaalle, koska kirkon viereisellä hautausmaalla ei ollut enää tilaa laajentua. Kooman hautausmaalle valmistui vuonna 1933 arkkitehti Yrjö Vaskisen suunnittelema funktionalismia edustava kappeli.

Kooman hautausmaalla on sisällissodassa kuolleiden hautamuistomerkki.

Arviointi

1890-luvulla perustettu metsähautausmaa, jolla funktionalismia edustava kappeli 1930-luvulta.

Arvot:

historiallinen: kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys

maisemallinen

Kohteet

Pitkäjärven maja ja tanssilava

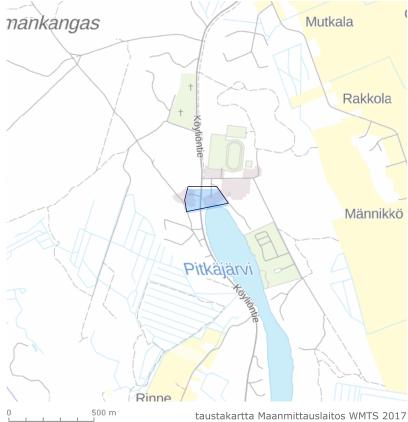

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Liina Luoma Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Liina Luoma

Kuvausaika: 2022

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Peipohja Aluetyyppi: arvoalue Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kesähuvilat · retkeilymajat · tanssilavat ·

Kuvaus

1800-luvun loppupuolella Pitkäjärven rantaan rakennettu Kokemäenkartanon omistajan von Knorringin huvila on seudun varhaisimpia loma-asutuksen muistomerkkejä.

Rakennusta on muutettu merkittävästi, kun se on siirtynyt Kokemäen kaupungin haltuun retkeilymajaksi. Rakennuksen historia retkeilymajana onkin huomattavasti huvilakäyttöä pidempi.

Köyliöntien toisella puolella sijaitsee Voimistelu- ja urheiluseura Räisälän Pamauksen vuonna 1949 rakentama tanssilava. Tyypillinen puurakenteinen tanssilava on säilyttänyt ominaispiirteensä hyvin. Yhdessä Pitkäjärven retkeilymajan kanssa ne muodostavat edustavan esimerkin sotien jälkeiseen vapaa-ajan kulttuuriin liittyvästä rakennusperinnöstä.

Arviointi

Vapaa-ajan kulttuuriin liittyvää edustavaa rakennusperintöä Pitkäjärven rannalla.

Arvot:

historiallinen: kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus

maisemallinen

Kohteet

Heikkilän ja Mattilan tilat

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kyttälä Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · kulttuurimaisema · maatalous · rakennusryhmät ·

Kuvaus

Kyttälän Heikkilä on vanha talonpoikaistila, jonka tiedetään olleen saman suvun hallussa aina 1540-luvulta. Paritupatyyppinen pitkä päärakennus on 1700-luvulta ja sitä lienee jatkettu 1800-luvulla. Rakennuksen poikkeuksellisen koristeellinen ulkoasu lienee 1800-luvun lopulta. Pykninkirakennus on 1800-luvulta. Siinä on erittäin edustava viistokulmainen uusrenessanssikuisti vuosisadan lopulta. Pihapiiriin kuuluu lisäksi hirsinen navetta, vaja, kuusikulmainen kaivonkehä sekä vanha aitta.

Kokemäenjoen rannalla on Mattilan salirivi, jonka takaa pellot laskeutuvat Kyttälänhaaraan.

Arviointi

Vanhan sukutilan komea rakennusryhmä 1700- ja 1800-luvulta valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen

Kohteet

Työtilän kylä

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuvaKuvaaja: Niina Uusi-SeppäKuvausaika: 2022

Kuvateksti: Työtilän kyläKuvalaji: yksityiskohtakuvaKuvaaja: Putkonen LauriKuvausaika: 2004

Kuvateksti: Työtilän kyläKuvalaji: yksityiskohtakuvaKuvaaja: Putkonen LauriKuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kuvalaji: Kuvaaja: Kuvausaika:

Työtilän kylä yksityiskohtakuva Putkonen Lauri 2004

Kuvateksti: Kuvalaji: Kuvaaja: Kuvausaika:

Työtilän kylä yleiskuva Putkonen Lauri 2004

Kuvateksti: Kuvalaji: Kuvaaja: Kuvausaika:

Työtilän kylä yksityiskohtakuva Putkonen Lauri 2004

Kuvateksti: Kuvalaji: Kuvaaja: Kuvausaika:

Työtilän kylä yksityiskohtakuva Putkonen Lauri 2004

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kunta: Kokemäki

Kylä/kosa: Työtilä Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

 $\mathsf{maaseutualueet} \cdot \mathsf{maatalousalueet} \cdot \mathsf{maatilat} \cdot \mathsf{maatilojen} \ \mathsf{päärakennukset} \cdot \mathsf{muuntamot} \cdot$

Kuvaus

Työtilan kylän asutus on viereistä Jalonojan kylää vanhempaa juontaen juurensa varhaiskeskiajalta. Asutus on täällä säilynyt tiheämpänä maantien varressa. Kakkistenojan varrella olevat viljelykset ovat varsin pienialaisia. Kylän pohjoispuolella kohoaa Kirkkokallio, jonka nimen alkuperästä ei ole tarkkaa tietoa. Perinteistä rakennustapaa edustaa Jallin päärakennus vuodelta 1883, Kinkun, Einolan ja Heikkilän tiivis rakennusryhmä sekä Mattilan rakennukset. Tien vieressä huomio kiinnittyy myös vanhaan tiiliseen muuntamorakennukseen, joka on säilytetty, vaikka ei enää olekaan käytössä.

Eheä kyläympäristö peltoineen vanhan maantien varrella.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria,

rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: edustava tienvarsimaisema

Kohteet

Ahvenuksen kylä

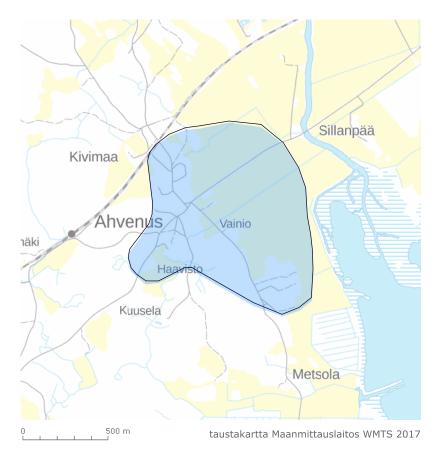
Kuvateksti: AhvenusKuvalaji: yleiskuvaKuvaaja: Putkonen LauriKuvausaika: 2004

Kuvateksti: Ahvenuksen kyläKuvalaji: yksityiskohtakuvaKuvaaja: Putkonen LauriKuvausaika: 2004

Kuvateksti: Ahvenuksen kylä Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Ahvenus Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kylämaisema · kylänpaikat · maatalousrakennukset · maatilat ·

Kuvaus

Ahvenuksen kylä lienee saanut pysyvän asutuksensa jo varhaiskeskiajalla kuten useimmat Kauvatsan kylistä. 1560-luvulla kylässä oli 5 taloa. Kyläkeskusta on säilyttänyt tiiviin luonteensa Hässärin ja Lompin talojen ympäristössä. Vainuantien varrella on säilynyt 1920-luvun tyyppitaloja.

Arviointi

Tiiviin rakenteensa säilyttänyt kylä valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: Osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Jalonojan kylä

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva

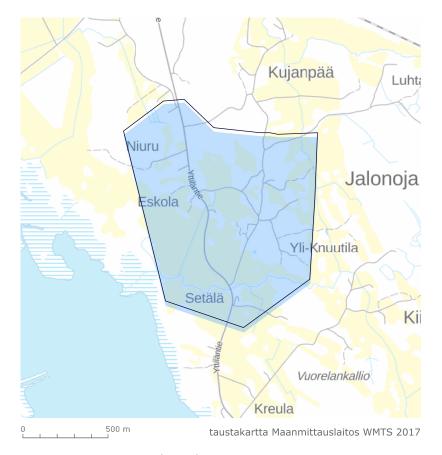
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Jalonojan koulu Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Jalonoja

Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kylämaisema · maatalousalueet · maatilat · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Myöhäiskeskiajalla asutettu Jalonojan kylä on nykyisin vailla selvää keskusta. 1560-luvulla kylässä oli kuusi taloa. Suurimmat tilat sijaitsevat koulun ja Jalonojan sillan välisellä alueella. Yksittäisinä maisemakohteina ovat huomattavia Niurun, Eskolan, Erkkilän ja Jonkan rakennusryhmät sekä Penttisenmäen tiheä pienasutus. Kansakoulu rakennettiin 1900-luvun alussa ja se toimi vuoteen 2009. Sillan pielessä on Setälän perinteinen rakennusryhmä. Jalonojan alavat viljelykset laskeutuvat Puurijärveen.

Arviointi

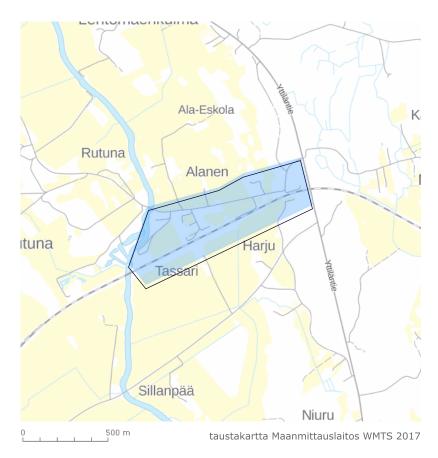
Eheä kyläympäristö vanhan maantien varrella. Osa valtakunnallisesti arvokasta maisemaaluetta.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, sivistyshistoria, liikenteen historia rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus maisemallinen

Kohteet

Kauvatsan asemakylä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kauvatsa Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kyläkeskukset · kylätiet · rautatieasema-alueet · rautatieasemat ·

Kuvaus

Kauvatsan rautatieasema on perustettu 1895, nykyinen asemarakennus on rakennettu 1920-luvulla. Aseman ympäristössä on tiivistä, säännöllisesti palstoitettua omakotiasutusta 1900-luvun alkupuolelta. Asemakylässä on ollut 1900-luvun alkuvuosikymmeninä vilkasta kaupallista ja teollisuustoimintaa. Kylään rakennettiin mm. elokuvateatteri 1950-luvun alussa.

Arviointi

1900-luvun alun tiivis asemaympäristö, jossa paljon vanhaa rakennuskantaa.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen:osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Kauvatsan kirkon seutu

Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Yttilän kylää Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kauvatsan Yttilän Yli-

Mikola

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kauvatsan Yttilän Yli-

Mikola

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kauvatsan Yttilän Yli-

Mikola

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Yttilän kylää Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Yttilän kylää Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Yttilän kylää Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

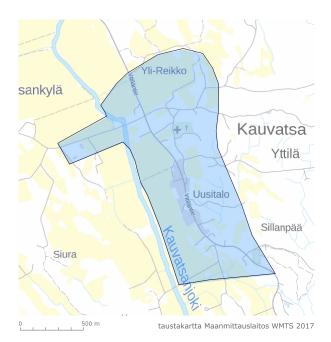
Kuvalaji: yleiskuva Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Pappila Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kauvatsa Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kaupparakennukset \cdot kirkkomaat \cdot kirkkorakennukset \cdot koulurakennukset \cdot kunnantalot \cdot kylämaisema \cdot kylätiet \cdot maatalousrakennukset \cdot maatilojen päärakennukset \cdot meijerit \cdot pappilat (virkatalot) \cdot seurakuntatalot \cdot seurantalot \cdot viljelysmaisema \cdot

Kuvaus

Kauvatsan entinen kuntakeskus, jossa on monipuolista rakennuskantaa eri vuosikymmeniltä. Kauvatsan kirkko on rakennettu vuonna 1879 arkkitehti C.J. von Heidekenin piirrosten mukaan. Tyypiltään se on länsitornillinen pitkäkirkko, johon liittyvät runkohuoneen korkuiset ristivarret. Julkisivujen koristelu on aikakaudelleen tyypillistä kertaustyyliä. Kirkkomaan ympäröimä puukirkko sijaitsee mäenkumpareella ja näkyy edustavasti maantielle peltoaukean takaa. Kirkon lähellä sijaitseva uusrenessanssityylinen pappilan päärakennus lienee samanikäinen kirkon kanssa.

Kauvatsan entinen kunnantalo (seurakuntatalo) on rakennettu 1900-luvun alussa. Vieressä ovat Yli-Mikolan päärakennus vuodelta 1879 ja luonnonkivestä muurattu viljamakasiini vuodelta 1858. Yli-Reikon pihapiiri sijaitsee peltoaukean reunalla pappilan koillispuolella. Lähempänä Kauvatsanjokea on Uusi-Porran pitkä päärakennus vuodelta 1903 sekä Ala-Reikon osin kaksikerroksinen päärakennus vuodelta 1879.

Kauvatsan meijeri osakeyhtiö on perustettu 1887 ja nykyinen meijeri rakennettiin 1900-luvun alkupuolella Valion piirustusten mukaan. Siinä toimii nykyisin maalitehdas. Kauvatsan Seuratalon perustava kokous on pidetty vuonna 1930. Rakennusmestari V. Lehtisen suunnittelema 20-luvun klassismia edustava talo tehtiin pitkälti talkootyönä. Seuratalon vieressä on urheilukenttä.

Lähteenmäen vanha koulu on rakennettu vuonna 1911. 1950-luvulla pihapiiriin rakennettiin uusi koulu, joka on tehty samoilla tyyppipiirustuksilla kuin Tulkkilan koulu, mutta vähän pienempänä.

Kirkonkylän pääraitin varrella on entisiä kaupparakennuksia ja 1950-luvulla rakennettu, rapattu kerrostalo.

Arviointi

Hyvin säilynyt entinen kuntakeskus, jossa monipuolista rakennuskantaa eri vuosikymmeniltä. Kirkon ympäristö on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö.

Arvot:

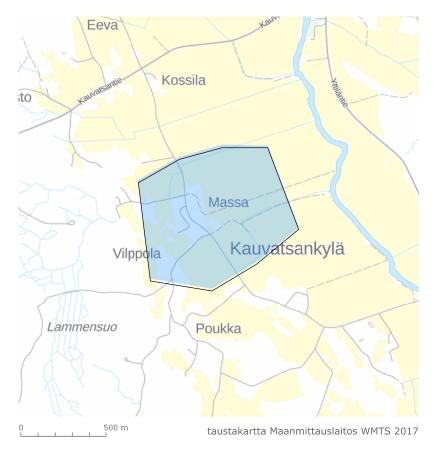
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden ja kaupankäynnin historia, sivistyshistoria, sosiaalihistoria, hallintohistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Kauvatsankylä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kauvatsa Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kylänpaikat · kylätiet · maatalousrakennukset · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Keskiajalta periytyvä historiallinen kylä, jossa oli 1560-luvulla 10 taloa. Rakennukset sijaitsevat tiiviinä ryhmänä peltoaukean laidalla sijaitsevalla mäellä. Vanhaa rakennuskantaa on erityisesti Kleemolan ja Massan tiloilla. Kylätien varrella on säilynyt kivisiä aidantolppia.

Arviointi

Laajan viljelyaukean laidalla sijaitseva historiallinen kylän paikka, johon liittyy perinteistä rakennuskantaa.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Lievikosken kylä

Kuvateksti: Lievikoski

Kuvalaji: yksityiskohtakuva Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: LievikoskiKuvalaji: yleiskuvaKuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvausaika: 2004

Kuvalaji: yleiskuva

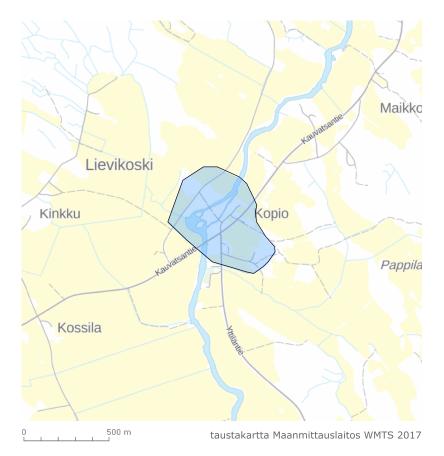
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Lievikoski Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kivinavetat · kylätiet · maatilat · vesimyllyt ·

Kuvaus

Lievikosken kylän asutus on peräisin varhaiskeskiajalta. Vuolas koski on ollut kylälle merkittävä myllyjen voimanlähteenä ja kalastuspaikkana. Vuonna 1773 vanhaan myllytoimintaan liitettiin veranvanutus. Nykyinen myllyrakennus on myöhäisempi. Kosken yli johtava kolmiaukkoinen kivisilta on vuodelta 1892. Marttilan, Heliön ja Kopion rakennusryhmät ovat tiiviisti kosken partaalla. Marttilan vuodelta 1883 oleva päärakennus on uusittu 1937, kivinavetta on vuodelta 1886, luhti 1800-luvulta ja arkkitehti Elon suunnittelema kivinen viljamakasiini vuodelta 1924. Heliön paritupatyyppistä päärakennusta on jatkettu vinkkeliosalla. Kopion paritupatyyppinen pitkä päärakennus on 1800-luvulta. Kyläkeskuksesta erillään on Pulvon entinen päärakennus, joka on pitkää paritupatyyppiä. Pulvon pihapiiriin kuuluu myös kivinavetta.

Arviointi

Vanha tiiviisti rakennettu kylä, jossa runsaasti vanhaa rakennuskantaa ja kivisilta 1800-luvulta. Kylään liittyy myllyperinnettä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden ja liikenteen historia, sosiaalihistoria rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus,

maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Sääkskoski

Kuvateksti: Sääkskosken mylly

Kuvalaji: yleiskuva

Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä

Kuvausaika: 2022

Kunta: Kokemäki Kylä/kosa: Kauvatsa Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · sahayhdyskunnat · vesimyllyt ·

Kuvaus

Sääkskoskella tiedetään olleen mylly jo 1550-luvulla. 1650-luvulla oli kreivi Kustaa Horn tutkinut mahdollisuuksia perustaa paikalle sahamylly. Vasta 1756 kirkkoherra Nils Idman nuorempi tyypillisenä hyödyn aikakauden hengenmiehenä perusti Sääkskosken yksiraamisen, kaksitoistateräisen sahan. Saha oli toiminnassa 1860-luvulle asti. Sahasta on jäljellä vain maastorakenteita.

Koskessa on sen sijaan säilynyt myllyrakennus. Mylly on ollut kylän yhteinen lahkomylly, joka on ollut toiminnassa vielä 1950-luvulla. Myllyn vieressä on näkyvissä uittopadon kivisiä rakenteita. Sillan vieressä oleva entinen sahanomistajan asuinrakennus on 1870-luvulta. Pihapiirissä on myös vanha pakaritupa. Sahanlahden pohjukassa on paikalliseen kansanperinteeseen liittyvä Kanninkivi.

Arviointi

Historiallinen sahan ja myllynpaikka koskimaisemassa.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia

rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus,

maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet